

РЕШЕНИЕ

№ 238

гр. София, 06.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 2-РИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на седми февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Иво Дачев

Членове: Мария Георгиева
Асен Воденичаров

при участието на секретаря Ирена М. Дянкова
като разгледа докладваното от Иво Дачев Въззивно гражданско дело № 20231000502698 по описа за 2023 година
за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.258-273 от ГПК.

С решение № 439 от 17.07.2023 г., постановено по гр. д. № 46/2022 г. на Окръжен съд – Благоевград, Прокуратурата на Република България е осъдена на основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ да заплати на П. И. К. сумата от 20 000 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди в резултат на незаконно обвинение за извършване на престъпление, във връзка с което са образувани досъдебно производство сл.д.№ 31/2016 г. по описа на ОСлС – Благоевград и н.о.х.д. № 514/2017 г. на РС – Благоевград, за извършено престъпление по чл.294, ал.4, пр.4 вр. ал.1 от НК вр. чл.18, ал.1 от НК, по което ищецът е оправдан с влязла в сила присъда № 5171/28.11.2019 г. по в.н.о.х.д. № 515/2018 г. на Окръжен съд – Благоевград, ведно със законната лихва, считано от 14.12.2019 г. до окончателното изплащане. Със същото решение искът за разликата до пълния предявен размер от 150 000 лева е отхвърлен, като неоснователен.

Недоволни от решението са останали и двете страни, които в срока по чл. 259, ал. 1 от ГПК го обжалват с оплаквания за неправилност поради нарушения на материалния закон и необоснованост.

Ищецът П. К. обжалва решението в неговата отхвърлителна част като поддържа, че съдът не е съобразил в достатъчна степен претърпените от него вреди през време на наказателния процес, довели до тревога, силно негативни емоции, унижение, притеснение, негативно въздействие върху психичното здраве. При определянето на размера на обезщетението съдът е следвало да вземе предвид и негативното влияние, което е оказала направената проверка от НАП на него и съпругата му. Съдът не е взел предвид и вида и характера на повдигнатото обвинение, наложените спрямо него мерки за процесуална принуда, чието действие е продължило дълъг период от време, както и широкото медийно отразяване на наказателното производство. Моли решението да бъде отменено в неговата отхвърлителна част, а искът да бъде уважен изцяло.

Прокуратурата на Република България обжалва решението в частта, в която е уважена исковата претенция, като излага съображения, че ищецът нее провел пълно и главно доказване на настъпилите вреди, а съдът е определил обезщетение за неимуществени вреди в размер, който не съответства на принципа на справедливост, установената съдебна практика в аналогични случаи, социално-икономическите условия на живот в страната през периода, за които се претендират вреди, както и вида и обема на доказаните вреди. Моли присъденото обезщетение да бъде намалено.

Според уредените в чл. 269 от ГПК правомощия, въззивният съд се произнася служебно по валидността на цялото решение, по допустимостта - само в обжалваната му част, а относно проверката на правилността му тоой е ограничен от посоченото в жалбата. При така очертаните правомощия и като съобрази доводите на страните и събраните доказателства по делото, Апелативен съд – София намира следното:

Предявен е иск с правно основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ от П. И. К. срещу Прокуратурата на Република България за заплащане на сумата от 150 000 лв., представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди в резултат на незаконно обвинение за извършено престъпление за извършено престъпление по чл.294, ал.4, пр.4 във вр. с ал.1 от НК във вр. чл.18, ал.1 от

НК, във връзка с което са образувани сл. дело № 31/2016 г. на ОСлС – Благоевград по досъдебното производство и н.о.х.д. № 514/2017 г. на РС-Благоевград, по което ищецът е оправдан с влязла в сила присъда № 5171/28.11.2019 г., постановена по в.н.о.х.д. № 515/2018 г. на Окръжен съд – Благоевград, ведно със законната лихва, считано от 14.12.2019 г. до окончателното изплащане на обезщетението.

Пред въззивната инстанция няма спор относно фактите, а и при съвкупната преценка на събраните доказателства по делото се установява, че ищецът е бил привлечен като обвиняем с постановление от 02.06.2016 г., по сл. д. № 31/2016 г. на ОСлС – Благоевград. Задържан е за срок до 72 часа с постановление на наблюдаващия прокурор, считано от 02.06.2016 г. На 03.06.2016 г. по отношение на ищеца е взета мярка за неотклонение „задържане под стража“ от РС – Благоевград, потвърдена от Окръжен съд – Благоевград. На 27.06.2016 г. мярката за неотклонение „Задържане под стража“ е изменена в „Гаранция“ в размер на 5 000 лева. На 05.07.2016 г. с постановление на наблюдаващия прокурор е наложена мярка за процесуална принуда „Забрана за напускане на пределите на България, без разрешение на прокурор“. Внесен е обвинителен акт и на 31.05.2018 г. е постановена осъдителна присъда, като мярката за неотклонение „Гаранция“ е изменена в „Подписка“ и е отменена мярката за процесуална принуда „Забрана за напускане на пределите на страната“. С Присъда № 5171/28.11.2019 г., постановена по в.н.о.х.д. № 515/2018 г. по описа на Окръжен съд - Благоевград, ищецът е признат за невиновен и е оправдан по повдигнатото му обвинение. Оправдателната присъда е влязла в сила на 14.12.2019 г. Със заповед № 8112К-4902 от 02.12.2016 г. на Министъра на вътрешните работи по отношение на ищеца е наложено дисциплинарно наказание „Уволнение“, като е прекратено служебното му правоотношение в МВР. Към момента на предявяване на обвинението той е заемал длъжността „инспектор – разузнавач“, IV степен в ГД „БОП“. С постановление на наблюдаващия прокурор от 16.08.2016 г. е разпоредено извършването на проверка от органите на НАП, както по отношение на ищеца, така и по отношение на съпругата му, която е приключила с протокол, без констатирани несъответствия.

Пред първата инстанция са събрани и гласни доказателства чрез разпит на съпругата на ищеца М. В. К., съседката М. К., както и на приятеля му Ю.

И., от които се установява, че воденото наказателно производство, както и медийният отзвук, се отразили твърде негативно на ищеца – затворил се в себе си; станал необщителен; не се усмихвал; притеснявал се за двете си деца и майка си, която била болна и в последствие починала; бил на медикаментозно лечение, заради неврологични и ендокринологични проблеми. Свидетелите в показанията си сочат, че ищецът преди производството бил жизнерадостен, общителен, спортувал, следвал нормално кариерно израстване, който житейски ход бил прекъснат от незаконното обвинение.

При тези данни съдът намира от правна страна предявеният иск за основателен. Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, държавата отговаря за вредите, причинени на граждани, в случаите на незаконно повдигане и поддържане на обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано. Отговорността на държавата има обективен характер и се реализира чрез заплащане на обезщетение, което съгласно чл. 4 от ЗОДОВ се дължи за всички имуществени и неимуществени вреди, пряка и непосредствена последица от незаконното обвинение, в който смисъл са и разясненията на Тълкувателно решение № 3/2005 г. на ВКС, ОСГК. Както това е разяснено в постановеното по реда на чл. 290 от ГПК решение № 480 от 23.04.2013 г. по гр. д. № 85/2012 г. на ВКС, IV г.о., обезщетението за неимуществени вреди е за увреждане на неимуществени права, блага или правнозащитими интереси. Вредите се изразяват в нравствените, емоционални, психически терзания на личността, накърнената чест, достойнство, доброто име в обществото. С оглед принципа за всеобхватност на обезвредата при извършен деликт, залегнал в чл. 51, ал. 1 от ЗЗД, обезщетение се дължи за всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. В настоящия случай елементите от фактическия състав, пораждащ правото на ищеца К. по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, са налице, поради което за претърпените от него неимуществени вреди, които са в пряка и непосредствена последица от незаконното обвинение, следва да бъде определено съответно обезщетение. Ето защо, искът за поправяне на неимуществените вреди се явява доказан по своето основание.

По спорния въпрос за доказването на вредите и причинно-следствената връзка между тях и незаконното обвинение, повдигнат с жалбата на Прокуратурата, е формирана трайна и безпротиворечива съдебна практика,

която прима, че съдът не е строго ограничен от формалните доказателства за установяване наличието на подобно увреждане, доколкото е нормално да се приеме, че по време на цялото наказателно производство лицето, незаконно обвинено в извършване на престъпление, е притеснено и тревожно, чувства се несигурно, накърнява се социалното му общуване, като се търпят и неудобства от социален и битов характер. Ето защо, не е в тежест на пострадалия да докаже всяко свое негативно изживяване, изразило се в душевно страдание, неудобство, безпокойство, срам и др. под.

Относно размера: обезщетението за неимуществени вреди в хипотезата на чл.2, ал. 1, т.3 от ЗОДОВ се определя на основание § 1 от ДР на ЗОДОВ съобразно разпоредбата на чл.52 ЗЗД - по справедливост. Прилаганото на критерия „справедливост“ предполага цялостна преценка на конкретните факти, които са от значение за съдържанието на неимуществените вреди и за правилното определяне на обезщетението, чрез което те биха могли да бъдат репарирани. От значение в настоящия случай са вида на престъплението, за което е повдигнато незаконното обвинение – лично укривателство по чл.294, ал. 4 от НК, извършено от полицейски орган, което е тежко по смисъла на чл.93, т.7 от НК, за което се предвижда наказание лишаване от свобода от две до осем години; страхът, ужасът и притесненията, които ищ ецът е изживявал при задържането му за 72 часа и безсилието, унижението и неправдата, които е изпитал през време на мярката за процесуална принуда „задържане под стража“ за около три месеца; притесненията за близките; останалите мерки на процесуална принуда – „парична гаранция“ и „подписка“; забраната за напускане на пределите на Република България без разрешение на прокурор; броят и продължителността на извършените с негово участие процесуални действия; начинът, по който обвинението се е отразило върху пострадалия с оглед личността му и начина на живот, както и разпространяването на този факт в обществото, вкл. в социалната среда, в която той живеел и работел, установени от показанията на разпитаните свидетели; в тази връзка съдът съобрази и негативният ефект над личността на ищеца от медийния интерес към случая и последвалия медиен отзвук; съдът взе предвид и възрастта на ищеца към датата на привличането му като обвиняем – 41 години, както и фактът, че преследването в тази активна възраст е рефлектирало цялостно върху живота му, върху социалните контакти и върху личната психо-емоционална сфера. За определяне на размера на обезщетението от значение е

и фактът, че престъплението, в извършването на което ищецът е бил обвинен, е свързано пряко с професионалната му сфера, предвид, че обвинението е за квалифицирано престъпление, извършено от него именно в качеството му на полицейски орган. Както това е разяснено с решение № 267/26.06.2014 г. по гр. д. № 820/2012 г. на ВКС, IV г.о., ако обвинението е за умишлено престъпление в област, която е професионалната реализация на обвиняемия (подсъдимия), от значение е и това, как то се е отразило върху възможностите му за професионални изяви и развитие в служебен план, авторитета и служебната му репутация. В решението се изтъква, че спрямо упражняващите определени професии очакванията и изискванията на обществото за почтеност и спазване на законите са изключително завишени, поради което неоснователното обвинение срещу такива лица има по-силно негативно отражение върху неимуществената им сфера, а това важи в още по-голяма степен за случаите, когато обвинението е за извършване на умишлено престъпление от сферата на професионалната реализация на неоснователно обвиненото лице. В тези случаи е справедливо да се присъди обезщетение в по-голям размер. На последно място, съдът приема и като база за определяне паричния еквивалент на неимуществените вреди икономическия растеж, стандарта на живот и средностатистическите показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на увреждането.

От друга страна, в производството не е установено тежко и трайно влошаване на здравословното физическо и психическо състояние от воденото наказателно производство срещу ищеца. Продължителността на незаконното наказателно преследване, която е била повече от три години и половина, не надхвърля съществено разумния срок. Наложено му дисциплинарно наказание „уволнение“ не се намира в пряка причинна връзка с незаконното обвинение, тъй като е резултат на самостоятелно развил се производството. Предвид, че същото е преминало през съдебен контрол, при който е отречена незаконосъобразността на заповедта за уволнение, не може да се приеме, че то съставлява част от вредоносния резултат. Проверката на НАП не е установила несъответствия, т.е. приключила е за ищеца благоприятно. Съдът съобрази също така, че самото осъждане на държавата също има ефект на репарация. Въз основа на изложеното съдът намира, че справедливият размер на обезщетението, което ще репарира в пълна степен неимуществените вреди на ищеца от воденото срещу него наказателно производство, е 20 000 лв.,

така както е приел и първоинстанционният съд. Тази сума следва да бъде присъдена ведно със законна лихва от датата на влизане в сила на оправдателната присъда - 14.02.2019 г., която се дължи до окончателното изплащане на вземането.

Ето защо и поради съвпадане на изводите на двете съдебни инстанции обжалваното решение следва да бъде потвърдено. При този изход на спора и предвид отхвърлянето и на двете въззивни жалби, на страните не се следват разноси за въззивното производство.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 439 от 17.07.2023 г., постановено по гр. д. № 46/2022 г. на Окръжен съд – Благоевград.

Решението може да се обжалва в едномесечен срок от съобщаването му на страните с касационна жалба пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____